

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 31ης Μαΐου 2006 *

Στην υπόθεση T-15/05,

Wim De Waele, κάτοικος Bruges (Βέλγιο), εκπροσωπούμενος από τους
P. Maeyaert, S. Granata και R. Vermeire, δικηγόρους,

προσφεύγων,

κατά

**Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά
σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ)**, εκπροσωπούμενου από τον
W. Verburg,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή κατά της αποφάσεως του πρώτου τμήματος
προσφυγών του ΓΕΕΑ, της 16ης Νοεμβρίου 2004 (υπόθεση R 820/2004-1), σχετικά
με την καταχώριση ως κοινοτικού σήματος ενός τρισδιάστατου σήματος υπό τη
μορφή ενός λουκάνικου,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Jaeger, πρόεδρο, V. Tiili και O. Czúcz, δικαστές,
γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη το δικόγραφο της προσφυγής που κατατέθηκε στη Γραμματεία του
Πρωτοδικείου στις 18 Ιανουαρίου 2005,

έχοντας υπόψη το υπόμνημα αντικρούσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του
Πρωτοδικείου στις 29 Απριλίου 2005,

κατόπιν της συνεδριάσεως της 30ής Νοεμβρίου 2005,

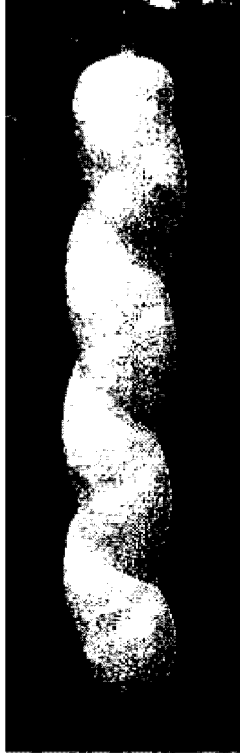
εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Ο προσφεύγων υπέβαλε στις 13 Φεβρουαρίου 2003 αίτηση κοινοτικού σήματος στο Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί.

- 2 Το σήμα για το οποίο ζητήθηκε η καταχώριση συνίσταται στο παρατιθέμενο ευθύς αμέσως τρισδιάστατο σχήμα:

- 3 Τα προϊόντα για τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση του σήματος εμπίπτουν στις κλάσεις 18, 29 και 30 κατά την έννοια του Διακανονισμού της Νίκαιας σχετικά με τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών όσον αφορά την καταχώριση των σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως αυτός αναθεωρήθηκε και τροποποιήθηκε, και αντιστοιχούν στην ακόλουθη περιγραφή:

— κλάση 18: «Εντόσθια αλλαντοποιίας»

- κλάση 29: «Κρέατα, ψάρια, πουλερικά και κυνήγι· αλλαντικά· φρούτα και λαχανικά διατηρημένα σε κονσέρβες, αποξηραμένα και μαγειρευμένα· κονσέρβες κρέατος, ψαριού, πουλερικού και κυνηγίου· γαλακτοκομικά προϊόντα στα οποία περιλαμβάνονται τα τυριά, τα αφρώδη μείγματα και οι ζελέδες».

 - κλάση 30: «Είδη ζαχαροπλαστικής· είδη σοκολατοποιίας· σάλτσες (καρυκεύματα)· μουστάρδες· μαγιονέζες».
- 4 Με απόφαση της 15ης Ιουλίου 2004, ο εξεταστής απέρριψε εν μέρει την αίτηση με το αιτιολογικό ότι το αιτηθέν σήμα στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, όσον αφορά τα εντόσθια αλλαντοποιίας, τα κρέατα, τα πουλερικά και το κυνήγι, τα αλλαντικά, τα γαλακτοκομικά προϊόντα στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα τυριά, τα είδη ζαχαροπλαστικής και τα είδη σοκολατοποιίας.
- 5 Ο προσφεύγων άσκησε στις 14 Σεπτεμβρίου 2004 ενώπιον του ΓΕΕΑ, βάσει των άρθρων 57 έως 62 του κανονισμού 40/94, προσφυγή κατά της αποφάσεως του εξεταστή.
- 6 Με απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2004 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), το πρώτο τμήμα προσφυγών του ΓΕΕΑ μεταρρύθμισε μερικώς την απόφαση του εξεταστή εκτιμώντας ότι το αιτηθέν σήμα είχε διακριτικό χαρακτήρα για τα γαλακτοκομικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των τυριών. Για τα υπόλοιπα εμπλεκόμενα προϊόντα, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι το γεγονός ότι το σπειροειδές του αιτηθέντος σχήματος ήταν ελαφρώς εντονότερο από εκείνο των συνήθων σχημάτων που διατίθενται στο εμπόριο δεν αρκούσε για να του προσδώσει αρκούντως εξατομικευμένη εικόνα ικανή να επιτρέψει στον καταναλωτή να το αντιληφθεί με βεβαιότητα ως ένδειξη καταγωγής των επιδικών προϊόντων.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 7 Ο προσφεύγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να μεταρρυθμίσει και να ακυρώσει μερικώς την προσβαλλόμενη απόφαση, στον βαθμό που αφορά τα προϊόντα «εντόσθια αλλαντοποιίας» της κλάσεως 18 ή, κατ' ελάχιστον, στον βαθμό που αφορά τα προϊόντα «εντόσθια αλλαντοποιίας που προορίζονται για επαγγελματίες αγοραστές»·
 - να καταδικάσει το ΓΕΕΑ στα δικαστικά έξοδα.
- 8 Το ΓΕΕΑ ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
 - να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 9 Ο προσφεύγων επικαλείται ένα και μόνο λόγο, αντλούμενο από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94.

- 10 Όσον αφορά το ενδιαφερόμενο κοινό, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι πρόκειται για επαγγελματίες και επικρίνει το γεγονός ότι το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, μολονότι το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται όντως από επαγγελματίες, το συγκεκριμένο στοιχείο στερούνταν ενδιαφέροντος για την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα του αιτηθέντος σήματος. Υπενθυμίζει συναφώς ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Πρωτοδικείου, οι επαγγελματίες θεωρείται ότι διαθέτουν αυξημένο βαθμό γνώσεως και προσοχής σε σχέση με το ευρύτερο κοινό [αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 9ης Οκτωβρίου 2002, T-173/00, KWS Saat κατά ΓΕΕΑ (Nuance d'orange), Συλλογή 2002, σ. II-3843, και της 26ης Νοεμβρίου 2003, T-222/02, HERON Robotunits κατά ΓΕΕΑ (ROBOTUNITS), Συλλογή 2003, σ. II-4995].
- 11 Όσον αφορά τον διακριτικό χαρακτήρα του αιτηθέντος σήματος, ο προσφεύγων εκτιμά ότι το σχήμα των εντοσθίων αλλαντοποιίας που χρησιμοποιεί είναι μοναδικό και ως εκ τούτου παρέχει τη δυνατότητα διακρίσεως των προϊόντων του από οποιοδήποτε άλλο υφιστάμενο στην αγορά προϊόν και τα εξατομικεύει. Υπό την έννοια αυτή, το συγκεκριμένο σχήμα είναι σε θέση να ασκήσει την ουσιώδη λειτουργία του σήματος, ήτοι εκείνη της εξατομικεύσεως της προελεύσεως του προϊόντος ή της υπηρεσίας προκειμένου να καταστεί εφικτό στον καταναλωτή που αγοράζει το προϊόν ή την υπηρεσία, στα πλαίσια μεταγενέστερης αγοράς, να κάνει την ίδια επιλογή εφόσον η σχετική εμπειρία αποδείχθηκε θετική ή άλλη επιλογή εφόσον η εμπειρία αποδείχθηκε αρνητική.
- 12 Επίσης, υποστηρίζει ότι το εν προκειμένω ενδιαφερόμενο κοινό, αποτελούμενο από παραγωγούς λουκάνικων, βρίσκεται αντιμέτωπο με μια τεχνική επιταγή αφορώσα τη συσκευασία και ότι, επομένως, αποδίδει μεγάλη προσοχή και ενδιαφέρον στη συσκευασία των προϊόντων που διαθέτουν πρωτοτυπία.
- 13 Επικουρικώς, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι το αιτούμενο σχήμα έχει διακριτικό χαρακτήρα ακόμη και αν έπρεπε να θεωρηθεί ότι το κοινό στο οποίο απευθύνεται αποτελείται και από μέσους καταναλωτές. Υποστηρίζει ότι, όπως προκύπτει από τη

νομολογία, ο μέσος καταναλωτής είναι προδήλως σε θέση να εκλάβει τη μορφή της συσκευασίας ορισμένων προϊόντων ως ένδειξη της εμπορικής προελεύσεώς τους, οσάκις είναι αρκούντως χαρακτηριστική για να προσελκύσει την προσοχή του [αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 3ης Δεκεμβρίου 2003, T-305/02, Nestlé Waters France κατά ΓΕΕΑ (Σχήμα φιάλης), Συλλογή 2003, σ. II-5207, σκέψη 34, και της 24ης Νοεμβρίου 2004, T-393/02, Henkel κατά ΓΕΕΑ (Σχήμα λευκής και διαφανούς φιάλης), Συλλογή 2004, σ. II-4115, σκέψη 34]. Αναφέρεται συναφώς σε άποψη της θεωρίας, σύμφωνα με την οποία η επισήμανση δεν παίζει καθοριστικό ή αποφασιστικής σημασίας ρόλο για τον καταναλωτή ο οποίος είναι περισσότερο ευαίσθητος στο σχήμα των προϊόντων.

- 14 Εκτιμάται εν προκειμένω ότι το αιτούμενο σχήμα είναι αρκούντως χαρακτηριστικό εφόσον δεν υφίσταται επί του παρόντος στην παγκόσμια αγορά, ενώ το 99% των λουκάνικων που κυκλοφορούν πωλούνται υπό μορφή ευθέων κυλίνδρων ή κρίκων. Έτσι, με δεδομένο ότι το επίδικο σχήμα διαφέρει σημαντικά από τις συνήθειες του κλάδου συσκευασίας των αλλαντικών, ο μέσος καταναλωτής που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος θα έπρεπε να διακρίνει, χωρίς να προβαίνει σε ανάλυση και να επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή, το επίδικο σχήμα από άλλα σχήματα που υφίστανται σήμερα (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Οκτωβρίου 2004, C-136/02 P, Mag Instrument κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2004, σ. I-9165, σκέψεις 31 και 32).
- 15 Ο προσφεύγων υποστηρίζει περαιτέρω ότι, όπως έχει ήδη κριθεί, η εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα των τρισδιαστάτων σημάτων, συστατικό στοιχείο των οποίων είναι το σχήμα του ίδιου του προϊόντος, δεν διαφέρει από την εκτίμηση των άλλων κατηγοριών σημάτων, ενώ συγκεκριμένο κοινοτικό σήμα δεν έρχεται κατ' ανάγκη από δημιουργία και δεν θεμελιώνεται σε στοιχείο πρωτοτυπίας ή φαντασίας αλλά στην ικανότητα εξατομικεύσεως των προϊόντων ή υπηρεσιών στην αγορά έναντι των προϊόντων ή των υπηρεσιών του ίδιου γένους που προσφέρουν οι ανταγωνιστές [αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 31ης Ιανουαρίου 2001, T-135/99, Taurus-Film κατά ΓΕΕΑ (Cine Action), Συλλογή 2001, σ. II-379, σκέψη 31, της 27ης Φεβρουαρίου 2002, T-79/00, Rewe-Zentral κατά ΓΕΕΑ (LITE), Συλλογή 2002, σ. II-705, και προπαρατεθείσα απόφαση Σχήμα φιάλης, σκέψη 40].

- 16 Τέλος, ισχυρίζεται ότι τόσο το ΓΕΕΑ όσο και το Γραφείο Σημάτων της Μπενελούξ έκαναν δεκτή την καταχώριση τρισδιάστατων σημάτων στον τομέα των τροφίμων.
- 17 Το ΓΕΕΑ ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται από αλλαντοποιούς ουδεμία εν προκειμένω ασκεί επιρροή ως προς την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα του επίδικου σχήματος ως σήματος για τα εντόσθια αλλαντοποιίας, εφόσον οι εν λόγω επιχειρηματίες αγοράζουν πάντοτε τα αναγκαία για την επεξεργασία των προϊόντων τους εντόσθια λαμβάνοντας υπόψη τον τελικό καταναλωτή. Εκτιμά ότι, επομένως, πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι τελικοί καταναλωτές αλλαντικών [απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 2003, Τ-324/01 και Τ-110/02, *Axions και Belce κατά ΓΕΕΑ (Σχήμα πούρου χρώματος φαιού και σχήμα ράβδου χρυσού χρώματος χρυσαφί)*, Συλλογή 2003, σ. ΙΙ-1897, σκέψη 31].
- 18 Όσον αφορά τον διακριτικό χαρακτήρα του αιτηθέντος σήματος, το ΓΕΕΑ εκτιμά ότι το αιτούμενο σχήμα είναι απλώς παραλλαγή των συνήθων σχημάτων του επίδικου προϊόντος το οποίο προσεγγίζει το πλέον πιθανολογούμενο σχήμα που θα λάβει το προϊόν και ότι, ως εκ τούτου, δεν παρέχει στον μέσο καταναλωτή αλλαντικών, ο οποίος έχει συνήθη πληροφόρηση, τη δυνατότητα να διακρίνει, χωρίς να προβεί σε ανάλυση και χωρίς να επιδείξει ιδιαίτερη προσοχή, τα συσκευασμένα υπό το επίδικο σχήμα εκ μέρους του αιτούντος αλλαντικά από εκείνα άλλων επιχειρήσεων (προπαρατεθείσα απόφαση *Mag Instrument κατά ΓΕΕΑ*, σκέψη 32).
- 19 Τέλος, όσον αφορά τις προγενέστερες αποφάσεις του καθώς και εκείνες του Γραφείου Μπενελούξ, υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, ο δεκτικός καταχωρίσεως ως κοινοτικού σήματος χαρακτήρας ενός σημείου πρέπει να εκτιμάται με βάση τον κανονισμό 40/94, όπως αυτός ερμηνεύθηκε από τον κοινοτικό δικαστή, και όχι με βάση προγενέστερη πρακτική των τμημάτων προσφυγών ή των εθνικών αρχών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 20 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, δεν γίνονται δεκτά προς καταχώριση τα «σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα». Κατά τη νομολογία του Πρωτοδικείου, ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σήματος πρέπει να εκτιμάται σε σχέση, αφενός, με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία έχει ζητηθεί η καταχώριση και, αφετέρου, σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο το αντιλαμβάνεται το ενδιαφερόμενο κοινό [προπαρατεθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου Σχήμα φιάλης, σκέψη 29, και απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, T-399/02, Eurocermex κατά ΓΕΕΑ (Σχήμα φιάλης μύρας), Συλλογή 2004, σ. II-1391, σκέψη 19].
- 21 Πρώτον, όσον αφορά τα προϊόντα για τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση, επιβάλλεται η διευκρίνιση ότι, ενώ το τμήμα προσφυγών αρνήθηκε την καταχώριση του αιτηθέντος σήματος για ορισμένα από τα αποτελούντα αντικείμενο της αιτήσεως προϊόντα, ο προσφεύγων ζητεί απλώς την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασεως κατά το μέρος που δεν κάνει δεκτή την καταχώριση του σήματος για εντόστια αλλαντοποιίας εμπίπτοντα στην κλάση 18 ή, κατ' ελάχιστον, για εντόστια αλλαντοποιίας προοριζόμενα για επαγγελματίες αγοραστές.
- 22 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι αίτημα περί ακυρώσεως ορισμένων αποκλειστικά προϊόντων, η καταχώριση των οποίων δεν έγινε δεκτή από το τμήμα προσφυγών, συνιστά αίτημα μερικής ακυρώσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως και ως εκ τούτου δεν αντίκειται αφεαυτού προς την απορρέουσα από το άρθρο 135, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου απαγόρευση τροποποιήσεως, ενώπιον του Πρωτοδικείου, του αντικειμένου της διαφοράς, όπως αυτό ήχθη ενώπιον του τμήματος προσφυγών [βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 5ης Μαρτίου 2003, T-194/01, Unilever κατά ΓΕΕΑ (Tablette onoïde), Συλλογή 2003, σ. II-383, σκέψεις 14 έως 16, και της 24ης Νοεμβρίου 2005, T-135/04, GfK κατά ΓΕΕΑ — BUS (Online Bus), Συλλογή 2005, σ. II-4865, σκέψεις 12 και 13].

- 23 Ως προς το αίτημα περί ακυρώσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως στο μέτρο που δεν γίνεται δεκτή η καταχώριση του σήματος για εντόσθια αλλαντοποιίας προοριζόμενα για επαγγελματίες αγοραστές, το οποίο διατυπώθηκε επικουρικός, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος διακρίσεως μεταξύ εντοσθίων χωρίς άλλη διευκρίνιση και «εντοσθίων αλλαντοποιίας προοριζομένων για επαγγελματίες αγοραστές», εφόσον τα προοριζόμενα για την αλλαντοποιία άδεια εντόσθια δεν αποτελούν αφεαυτών προϊόντα τρέχουσας καταναλώσεως, οποιοδήποτε δε πρόσωπο τα αγοράζει, είτε πρόκειται για επαγγελματία παραγωγό αλλαντικών είτε για ιδιώτη, θα έχει κατ' ανάγκη σχετική γνώση του κλάδου.
- 24 Δεύτερον, όσον αφορά το ενδιαφερόμενο κοινό, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, «ενόψει της φύσεως των προϊόντων, το ενδιαφερόμενο κοινό [αποτελούνταν] τόσο από τελικούς καταναλωτές εν γένει όσο και από επαγγελματίες της αλλαντοποιίας», στον βαθμό που «ναι μεν τα εντόσθια αλλαντοποιίας χρησιμοποιούνται από επαγγελματίες, είτε πρόκειται για βιοτέχνες είτε για βιομηχάνους, προς μεταποίηση των ειδών αλλαντοποιίας όπως τα λουκάνικα ή τα σαλάμια, πάντως τα λοιπά προϊόντα στα οποία αναφέρεται [η αίτηση καταχωρίσεως] αποτελούν προϊόντα ευρείας καταναλώσεως αγοράζόμενα στο πλαίσιο του καθημερινού βίου εντός όλης της Κοινότητας». Ο εξεταστής, η συλλογιστική του οποίου επικυρώνεται ρητώς από το τμήμα προσφυγών, δικαιολόγησε το ότι ελήφθη υπόψη η αντίληψη των τελικών καταναλωτών για την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα του σήματος σε σχέση με τα εντόσθια αλλαντοποιίας, διευκρινίζοντας ότι, «έστω και αν, κατ' αρχήν, πρόκειται για ενημερωμένα πρόσωπα και όχι για τους εν γένει τελικούς καταναλωτές που αγοράζουν τα οικεία προϊόντα, η σχετική αγορά χωρεί πάντως με την προοπτική μεταγενέστερης πωλήσεως των προϊόντων, μετά την μεταποίησή τους, στους τελικούς καταναλωτές».
- 25 Ο προσφεύγων προσάπτει στο τμήμα προσφυγών ότι εκτίμησε τον διακριτικό χαρακτήρα του αιτηθέντος σήματος σε σχέση με την αντίληψη του τελικού καταναλωτή τη στιγμή κατά την οποία έκανε δεκτό ότι τα εντόσθια αλλαντοποιίας αγοράζονται από επαγγελματίες.

- 26 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όταν πρόκειται για προϊόντα τα οποία προσφέρονται για την επεξεργασία άλλων προϊόντων, κρίθηκε ότι, έστω και αν, κατ' αρχήν, πρόκειται για επαγγελματίες και όχι για τους εν γένει τελικούς καταναλωτές που αγοράζουν τα οικεία προϊόντα, η σχετική αγορά χωρεί πάντως με την προοπτική μεταγενέστερης πωλήσεως των συσκευασμένων προϊόντων στους τελικούς καταναλωτές και ότι, κατά συνέπεια, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η δική τους αντίληψη (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Σχήμα πούρου χρώματος φαιού και σχήμα ράβδου χρυσού χρώματος χρυσαφί, σκέψη 31).
- 27 Το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι πωλεί εντόσθια μόνο στους αλλαντοποιούς δεν δύναται να αναιρέσει την ανωτέρω ανάλυση. Πράγματι, πρέπει να σημειωθεί ότι τα τελικά προϊόντα τα οποία πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας, προσλαμβάνουν τη μορφή της επεξεργασίας, οπότε τρισδιάστατο σήμα προστατεύον τη μορφή επεξεργασίας δύναται να χρησιμοποιείται αδιακρίτως τόσο ως σήμα της επεξεργασίας όσο και ως σήμα των τελικών προϊόντων. Έτσι, αν ο δικαιούχος του σήματος παραγωγός σε επίπεδο επεξεργασίας πωλεί τα προϊόντα του σε πλείονες παραγωγούς του τελικού προϊόντος, όπως ισχυρίστηκε ο προσφεύγων, το εν λόγω σήμα μπορεί να αποτελεί ενδεικτικό στοιχείο προελεύσεως μόνον όσον αφορά την επεξεργασία και τούτο έναντι αποκλειστικά των παραγωγών του τελικού προϊόντος. Πράγματι, στην περίπτωση αυτή, οι καταναλωτές των τελικών προϊόντων, ερχόμενοι αντιμέτωποι με προϊόντα που έχουν το αυτό σχήμα αλλ' όχι και την αυτή εμπορική προέλευση, αδυνατούν να συνδέσουν το σχήμα του προϊόντος με την εμπορική προέλευσή του. Αντιστρόφως, αν, όπως στις υποθέσεις που κατέληξαν στην έκδοση των προπαρατεθεισών αποφάσεων Σχήμα πούρου χρώματος φαιού και σχήμα ράβδου χρυσού χρώματος χρυσαφί, καθώς και Σχήμα λευκής και διαφανούς φιάλης, πρόκειται για έναν και μόνον παραγωγό τελικών προϊόντων, ο οποίος χρησιμοποιεί το επίδικο σχήμα, αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σήμα του τελικού προϊόντος, αρκεί να είναι επαρκώς διακριτικό.
- 28 Η χρήση ενός σήματος ως σήματος της επεξεργασίας ή ως σήματος των τελικών προϊόντων είναι απόρροια εμπορικής επιλογής του δικαιούχου του σήματος, επιλογής η οποία μπορεί να μεταβληθεί μετά την καταχώριση του σήματος και δεν μπορεί, συνεπώς, να έχει οποιαδήποτε επίπτωση επί της εκτιμήσεως του αν είναι δεκτικό καταχωρίσεως [βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 2ας Ιουλίου 2002, T-323/00, SAT.1 κατά ΓΕΕΑ (SAT.2), Συλλογή 2002, σ. II-2839, σκέψη 45, και προπαρατεθείσα απόφαση Σχήμα πούρου χρώματος φαιού και σχήμα ράβδου χρυσού χρώματος χρυσαφί, σκέψεις 36 και 40].

- 29 Έτσι, ακόμη και αν ο προσφεύγων διατείνεται ότι πωλεί τα εντόσθια αλλαντοποιίας σε πλείονες αλλαντοποιούς, είναι απόλυτα εφικτό να τροποποιήσει την οικεία επιλογή μετά την καταχώριση, πλώνοντας το προϊόν του αποκλειστικά σε έναν αλλαντοποιό ή παράγοντας τα δικά του αλλαντικά. Εξ αυτού έπεται ότι το καταχωρισθέν για τα εντόσθια σχήμα χρησιμοποιείται ως σήμα των προϊόντων αλλαντοποιίας που επεξεργάζεται ο ίδιος, και τούτο χωρίς να έχει εξεταστεί ο διακριτικός χαρακτήρας του έναντι των καταναλωτών των οικείων προϊόντων.
- 30 Επομένως, το τμήμα προσφυγών δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο εκτιμώντας ότι το ενδιαφερόμενο κοινό, για την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα του αιτηθέντος σήματος για εντόσθια αλλαντοποιίας, αποτελούνταν τόσο από επαγγελματίες της αλλαντοποιίας όσο και από τελικούς εν γένει καταναλωτές.
- 31 Πρέπει, ως εκ τούτου, να εξεταστεί αν το τμήμα προσφυγών νομιμοποιούνταν να συναγάγει ότι το αιτηθέν σήμα στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση, αφενός, με εντόσθια αλλαντοποιίας και, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 27 έως 29 ανωτέρω, σε σχέση και με την αλλαντοποιία και, αφετέρου, σε σχέση με την αντίληψη του ενδιαφερόμενου κοινού όπως αυτό μόλις προσδιορίστηκε.
- 32 Συναφώς, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι, μολονότι τα κριτήρια εκτιμήσεως του διακριτικού χαρακτήρα των τρισδιάστατων σημάτων τα οποία αποτελούνται από το σχήμα του ίδιου του προϊόντος δεν διαφέρουν από εκείνα που τυγχάνουν εφαρμογής επί των άλλων κατηγοριών σημάτων, η αντίληψη του ενδιαφερόμενου κοινού δεν είναι κατ' ανάγκη η ίδια όταν πρόκειται για τρισδιάστατο σήμα, το οποίο συνίσταται στην εμφάνιση του ίδιου του προϊόντος, με εκείνη της περιπτώσεως λεκτικού ή εικονιστικού σήματος, το οποίο συνίσταται σε, άσχετο από τη μορφή των προϊόντων που προσδιορίζει, σημείο. Πράγματι, ο μέσος καταναλωτής δεν έχει τη συνήθεια να εικάζει την προέλευση των προϊόντων βάσει της μορφής τους ή της συσκευασίας τους, αν δεν υπάρχει κανένα εικονιστικό ή λεκτικό στοιχείο, και θα μπορούσε συνεπώς να αποβεί δυσχερέστερη η απόδειξη του διακριτικού χαρακτήρα ενός τέτοιου τρισδιάστατου σήματος απ' ό,τι ενός

λεκτικού ή εικονιστικού σήματος (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 2004, C-456/01 P και C-457/01 P, Henkel κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2004, σ. I-5089, σκέψη 38, και προπαρατεθείσα απόφαση Mag Instrument κατά ΓΕΕΑ, σκέψη 30).

33 Όσον αφορά ειδικότερα τα τρισδιάστατα σήματα, τα οποία συνίστανται στη συσκευασία προϊόντων που κυκλοφορούν στο εμπόριο κατά κανόνα συσκευασμένα για λόγους επιβαλλόμενους από την ίδια τη φύση τους, το Δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα στον μέσο καταναλωτή των εν λόγω προϊόντων, ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, να διακρίνει, χωρίς να προβαίνει σε ανάλυση ή σύγκρισή τους και χωρίς να επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή, το οικείο προϊόν από εκείνα άλλων επιχειρήσεων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Φεβρουαρίου 2004, C-218/01, Henkel, Συλλογή 2004, σ. I-1725, σκέψη 53). Ως εκ τούτου, η μορφή της συσκευασίας τέτοιων προϊόντων μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει διακριτικό χαρακτήρα μόνον αν μπορεί να εκληφθεί εκ προοιμίου ως ένδειξη προελεύσεως των οικείων προϊόντων. Για να συμβεί αυτό, πρέπει το επίδικο σχήμα να διαφέρει σημαντικά από τον κανόνα ή από τις συνήθειες του κλάδου (προπαρατεθείσες αποφάσεις Henkel κατά ΓΕΕΑ, σκέψη 39, και Mag Instrument κατά ΓΕΕΑ, σκέψη 31).

34 Με την προσβαλλόμενη απόφασή του, το τμήμα προσφυγών περιέγραψε, κατ' αρχάς, το αιτηθέν σήμα ως «επίμηκες σχήμα θυμίζον αλυσίδα ή απλή πλεξίδα νημάτων εμφανίζουσα τμήματα φθίνοντος από πάνω προς τα κάτω μήκους». Ακολούθως, συνήγαγε ότι, όσον αφορά το εν λόγω σήμα, δεν διέθετε διακριτικό χαρακτήρα, εκτιμώντας ότι, «αν και [ήταν] ακριβές ότι τα μνημονευόμενα από τον εξεταστή παραδείγματα [αλλαντικών] δεν αφορούσαν αυστηρά πανομοιότυπα με το επίδικο σχήματα [...], δεν διέφεραν από αυτό σημαντικά». Περαιτέρω, έκρινε ότι ήταν «αναντίρρητο ότι για τον τελικό καταναλωτή ο οποίος δεν επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή, ένα λουκάνικο επίμηκες και τυλιγμένο με σπάγκο, όπως είναι συνηθέστερα τα αποκαλούμενα “χωριάτικα” λουκάνικα, [μπορούσε] να έχει την εμφάνιση αλυσίδας, [ενώ ήταν σύνηθες] να διατίθενται ψητό βοδινό, γεμισμένο ή μη, και λεπτές φέτες γαλοπούλας ή κοτόπουλου στριφτές και δεμένες με σπάγκο κατά κανόνα υπό σπειροειδή μορφή (βοδινό τυλιγμένο σε σπάγκο)». Κατόπιν αυτού, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι «το γεγονός απλώς και μόνον ότι εν προκειμένω η εμφάνιση σε σχήμα πλεξίδας [ήταν] ελαφρώς εντονότερη δεν αρκούσε για να προσδώσει στο επίδικο σχήμα αρκούντως εξειδικευμένη εικόνα ικανή να επιτρέψει στον καταναλωτή να το αντιληφθεί με βεβαιότητα ως ένδειξη προελεύσεως των επιδικών προϊόντων».

- 35 Ο προσφεύγων αμφισβητεί, πρώτον, την εκ μέρους του τμήματος προσφυγών περιγραφή του αιτηθέντος σήματος επειδή, κατά την άποψή του, το επίδικο σχήμα δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να συγκριθεί με δέσμη νημάτων υπό μορφή αλυσίδας ή απλής πλεξίδας.
- 36 Πάντως, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η ανωτέρω περιγραφή μοιάζει κατά πολύ προς εκείνη που παρέσχε ο ίδιος ο προσφεύγων με την αίτησή του περί καταχώρισης, όπου αναφερόταν ότι το σήμα «συνίσταται στη μορφή του προϊόντος» και ότι «αυτή χαρακτηρίζεται από τη μορφή του υπό σχήμα αλυσιδωτής πλεξίδας». Εν πάση περιπτώσει, όπως υπενθυμίζει και το ΓΕΕΑ, η ανωτέρω περιγραφή στερείται σημασίας για την εξέταση του διακριτικού χαρακτήρα του επίδικου σήματος, εφόσον αντικείμενο της εξετάσεως πρέπει να αποτελέσει αποκλειστικά το παρατιθέμενο στη σκέψη 2, ανωτέρω, σχήμα.
- 37 Ο προσφεύγων αμφισβητεί, δεύτερον, ότι το αιτηθέν σήμα στερείται διακριτικού χαρακτήρα και επικαλείται το γεγονός ότι το σχήμα του οποίου ζητεί την καταχώριση, συνιστάμενο, κατά την άποψή του, σε γεωμετρική και ρομβοειδή φιγούρα, είναι μοναδικό και ότι, εφόσον δεν υφίσταται οποιαδήποτε άλλη συγκρίσιμη μορφή στην παγκόσμια αγορά, διαφέρει σημαντικά από όλες τις μορφές εντοσθίων και αλλαντικών που υφίστανται και είναι συνήθεις στον κλάδο.
- 38 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί αν η μορφή του συγκεκριμένου εντοσθίου μπορεί να γίνει αντιληπτή από το κοινό ως ένδειξη προελεύσεως του προϊόντος, πρέπει να αναλυθεί η συνολική εντύπωση από την εμφάνιση του εντοσθίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Σχήμα λευκής και διαφανούς φιάλης, σκέψη 37). Επιπλέον, όπως υπενθύμισε το τμήμα προσφυγών, η καινοτομία ή η πρωτοτυπία δεν είναι λυσιτελή για την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα ενός σήματος κριτήρια, οπότε, για να καταστεί εφικτή η καταχώριση τρισδιάστατου σήματος, δεν αρκεί το να είναι πρωτότυπο, αλλά πρέπει να διαφέρει ουσιωδώς από βασικά σχήματα του επίδικου προϊόντος, τα οποία χρησιμοποιούνται συνήθως στο εμπόριο, και να μην

παρίσταται ως απλή παραλλαγή των εν λόγω σημάτων (προπαρατεθείσα απόφαση Σχήμα πούρου χρώματος φαιού και σχήμα ράβδου χρυσού χρώματος χρυσαφί, σκέψη 44).

- 39 Όσον αφορά το εν προκειμένω σχήμα, πρέπει να διαπιστωθεί ότι η συνολική εντύπωση του σήματος κυριαρχείται από τον επιμήκη χαρακτήρα του, ενώ η υπό μορφή πλεξίδας εικόνα του είναι λιγότερο προφανής εκ πρώτης όψεως. Το επίμηκες σχήμα είναι το συνηθέστερο για τα εντόστια και τα αλλαντικά, όπως καταδεικνύουν τα προσκομισθέντα από το ΓΕΕΑ παραδείγματα. Ως προς την επιφάνειά του, δεν διαφέρει ουσιωδώς από τα βασικά σχήματα που χρησιμοποιούνται στον κλάδο της αλλαντοποιίας. Έτσι, όπως υπογράμμισε το τμήμα προσφυγών, υφίστανται αλλαντικά με επίμηκες σχήμα και δεμένα με σπάγγο που έχουν την εμφάνιση αλυσίδας, όπως το αποκαλούμενο «χωριάτικο» λουκάνικο, καθώς και άλλα προϊόντα πωλούμενα τυλιχτά και δεμένα με σπάγγο ως επί το πλείστον υπό σπειροειδή μορφή, η επιφάνεια των οποίων προσμοιάζει με εκείνη του αιτηθέντος σήματος. Τα ανωτέρω προϊόντα έχουν έτσι, όπως το διεκδικούμενο από τον προσφεύγοντα σχήμα, επιφάνεια χαρακτηριζόμενη από γραμμώσεις που σχηματίζουν ποικίλα και επαναλαμβανόμενα γεωμετρικά μοτίβα.
- 40 Επομένως, η μορφή υπό την οποία ο προσφεύγων ζητεί την καταχώριση δεν διαφέρει από τις συνήθως χρησιμοποιούμενες στον επίδικο κλάδο ως εκ του ότι τα γεωμετρικά μοτίβα είναι περισσότερα έντονα. Όπως ορθώς βεβαίωσε το τμήμα προσφυγών, η υπό μορφή πλεξίδας εικόνα του αιτηθέντος σήματος τονίζεται ελαφρώς σε σχέση με εκείνη άλλων αλλαντικών και δεν αρκεί, δεδομένου ότι τα λοιπά χαρακτηριστικά ουδόλως είναι ασυνήθη, να προσδώσουν στη συγκεκριμένη μορφή που λαμβάνει το περιεχόμενο αρκούντως ειδική όψη σφαιρικής ικανή να επιτρέψει στον καταναλωτή να το εκλάβει χωρίς δισταγμό ως ένδειξη προελεύσεως των επίδικων προϊόντων (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Henkel, σκέψη 49). Έτσι, το αιτηθέν σχήμα εμφανίζεται ως παραλλαγή των βασικών μορφών που χρησιμοποιούνται στα αλλαντικά, οπότε, ακόμα και αν δεν υφίστανται πανομοιότυπες μορφές, δεν επιτρέπει στο οικείο κοινό να διακρίνει, χωρίς να προβαίνει σε ανάλυση ή σύγκριση και χωρίς να επιδεικνύει όλως ιδιαίτερη προσοχή, τα εντόστια που εμπορεύεται ο προσφεύγων ή τα συσκευασμένα από αυτόν αλλαντικά έναντι εκείνων άλλων επιχειρήσεων.

- 41 Όσον αφορά το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία, ο μέσος καταναλωτής είναι ευαισθητοποιημένος όσον αφορά τη χρήση της μορφής της συσκευασίας των οικείων προϊόντων ως ενδείξεως της εμπορικής προελεύσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι, με την παρατεθείσα από τον προσφεύγοντα νομολογία, το Πρωτοδικείο ουδόλως έκρινε ότι οι τελικοί καταναλωτές είναι ευαισθητοποιημένοι ως προς τη μορφή της συσκευασίας όλων των προϊόντων τρέχουσας καταναλώσεως, αλλά περιορίστηκε στην εκτίμηση των επιδίκων προϊόντων. Στα πλαίσια της υπό κρίση υποθέσεως, πάντως, κανένα στοιχείο δεν προσφέρεται υπέρ της απόψεως ότι οι παραγωγοί εντοσθίων ή αλλαντικών επιδιώκουν να διακρίνουν τα προϊόντα τους με γνώμονα το σχήμα των εντοσθίων και ότι ως εκ τούτου οι αλλαντοποιοί και οι καταναλωτές είναι ικανοί να εξατομικεύουν το σχήμα των εντοσθίων και των αλλαντικών ως δείκτη προελεύσεως. Κατόπιν αυτού, το ανωτέρω επιχείρημα είναι απορριπτέο.
- 42 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από το γεγονός ότι το ΓΕΕΑ καταχώρισε τρισδιάστατα σήματα στον τομέα των τροφίμων, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι οι αποφάσεις τις οποίες καλούνται να λαμβάνουν τα τμήματα προσφυγών και οι οποίες αφορούν την καταχώριση σημείου ως κοινοτικού σήματος εμπίπτουν, δυνάμει του κανονισμού 40/94, σε δέσμια αρμοδιότητα και όχι σε διακριτική ευχέρεια. Επομένως, η δυνατότητα καταχωρίσεως ενός σημείου ως κοινοτικού σήματος πρέπει να εκτιμάται αποκλειστικά με βάση τον εν λόγω κανονισμό, όπως αυτός ερμηνεύεται από τον κοινοτικό δικαστή, και όχι με βάση προγενέστερη πρακτική των τμημάτων προσφυγών [απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 2002, Τ-106/00, Streamserve κατά ΓΕΕΑ (STREAMSERVE), Συλλογή 2002, σ. ΙΙ-723, σκέψη 66, και προπαρατεθείσα απόφαση Σχήμα πούρου χρώματος φαιού και σχήμα ράβδου χρυσού χρώματος χρυσαφί, σκέψη 51].
- 43 Ασφαλώς, γίνεται δεκτό ότι οι παρατιθέμενοι σε προγενέστερη απόφαση πραγματικοί και νομικοί λόγοι μπορούν να συνιστούν επιχειρήματα προς στήριξη ενός λόγου που αντλείται από την παράβαση διατάξεως του κανονισμού 40/94, πάντως ο προσφεύγων δεν επικαλέστηκε την ύπαρξη, στα πλαίσια των αποφάσεων στις οποίες παραπέμπει, λόγων δυναμένων να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εκ μέρους του τμήματος προσφυγών εκτίμηση, περιορίζεται δε στη διευκρίνιση ότι τα ανωτέρω σήματα αφορούν προϊόντα του τομέα τροφίμων (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Σχήμα πούρου χρώματος φαιού και σχήμα ράβδου χρυσού χρώματος χρυσαφί, σκέψη 52).

- 44 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από το γεγονός ότι ορισμένες εθνικές αρχές δέχονται την καταχώριση τρισδιάστατων σημάτων στον τομέα των τροφίμων, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι το κοινοτικό καθεστώς των σημάτων είναι αυτοτελές σύστημα, συγκείμενο από σύνολο κανόνων και επιδιώκον στόχους που προσιδιάζουν σ' αυτό, η δε εφαρμογή του είναι ανεξάρτητη από οποιοδήποτε εθνικό σύστημα [αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 5ης Δεκεμβρίου 2000, T-32/00, *Messe München κατά ΓΕΕΑ (electronica)*, Συλλογή 2000, σ. II-3829, σκέψη 47, και της 24ης Νοεμβρίου 2005, T-346/04, *Sadas κατά ΓΕΕΑ — LTJ Diffusion (ARTHUR ET FELICIE)*, Συλλογή 2005, σ. II-4891, σκέψη 70]. Επομένως, το δυνάμενο να καταχωριστεί ως κοινοτικό σήμα πρέπει να εκτιμάται με θεμέλιο τη συναφή κοινοτική κανονιστική ρύθμιση. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, αφενός, οι εθνικές καταχωρίσεις που επικαλέστηκε ο προσφεύγων δεν αφορούν το επίδικο τρισδιάστατο σήμα και, αφετέρου, όπως διαπιστώθηκε επ' ευκαιρία των αποφάσεων του ΓΕΕΑ, ο προσφεύγων δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα που θα μπορούσε να εξαχθεί από τις ανωτέρω αποφάσεις και που θα υποδήλωνε τη βασιμότητα της προσφυγής του.
- 45 Από τα προηγηθέντα προκύπτει ότι το τμήμα προσφυγών δεν παρέβη το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94. Επομένως, η προσφυγή είναι απορριπτέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 46 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι ο προσφεύγων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τα αιτήματα του ΓΕΕΑ.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.**

Jaeger

Tiili

Czúcz

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 31 Μαΐου 2006.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

M. Jaeger